

1r Batxillerat

Dossier d'exercicis – Setembre 2020

ÍNDIX

PART A. LITERATURA	4
PART B. COMENTARI DE TEXT	8
PART C. ÚS DE LA LLENGUA.....	12
PART D. VARIACIÓ LINGÜÍSTICA I SOCIOLINGÜÍSTICA	15

OBJECTIUS COMPETENCIALS

L'alumne/a ha de ser capaç de:

1. Conèixer les característiques generals dels períodes més representatius de la literatura catalana (literatura medieval) com també saber-ne contextualitzar els autors i les obres més destacades.
2. Analitzar i comentar, des del punt de vista formal i del contingut, textos en prosa i en vers, de qualsevol dels autors estudiats a classe.
3. Comprendre textos expositius i argumentatius en llengua catalana, mitjançant l'anàlisi dels diferents recursos lingüístics i no lingüístics que els formen, com ara tema, estructura, tesi, arguments, característiques lingüístiques i altres recursos.
4. Produir textos expositius i argumentatius amb adequació a la situació comunicativa (registres), coherència, cohesió (utilitzant els diversos recursos estudiats a classe) i correcció (aplicant les normes gramaticals ortogràfiques, morfosintàctiques i lexicosemàntiques estudiades a l'ESO i repassades durant aquest curs).
5. Desenvolupar per escrit les diverses respostes de l'examen amb rigor, claredat i correcció ortogràfica i gramatical, mitjançant l'ús de diferents recursos: relació-comparació, extracció d'idees, enumeració, causa conseqüència, ordenació cronològica, aplicació de la teoria a la pràctica...
6. Conèixer la realitat plurilingüe i multicultural del món d'avui, posant especial atenció a les Illes Balears, a l'Estat espanyol i a Europa i valorar les varietats de la llengua i la diversitat lingüística al món com una riquesa cultural i personal.
7. Valorar la importància d'usar el registre lingüístic adequat a cada situació comunicativa.
8. Reconèixer i identificar els trets característics de les categories gramaticals: substantiu, adjectiu, verb, pronoms, articles i determinants, i explicar-ne els usos i valors en els textos.

CRITERIS DE CORRECCIÓ

La feina lliurada tindrà un pes màxim d'un 20%, en funció de com estigui feta. Se'n valorarà tant el contingut com la forma.

L'examen, en canvi, tindrà un pes d'un 80%. L'expressió s'avaluarà dins cada pregunta, mentre que les faltes d'ortografia es restaran a la nota final descomptant fins a un màxim de 2.

PART A. LITERATURA

Respon les següents preguntes.

Poesia Trobadoresca

- a) Quan i on va néixer? En quina llengua s'escrivia?
- b) Explica les causes que afavoriren que els poetes catalans conreassin aquest tipus de poesia.
- c) Explica els conceptes de cobla, tornada i senyal.
- d) Digues quins són els principals gèneres amorosos i no amorosos.
- e) Quin és el tema principal de la poesia trobadoresca? Quin nom rep? Per què? Quins personatges hi intervenen?
- f) Per què la poesia trobadoresca es va seguir cultivant a les terres de parla catalana, tot i que a Occitània ja no es conreava? Fins quan va durar aquesta situació?
- g) Esmenta els principals trobadors catalans.
- h) Identifica en aquests fragments el tema, la intenció i el tipus de llenguatge que fan servir les trobairitz.

Fragment A

Amic, us veig tan lleuger
en fets d'amorosa mena,
que més que no un cavaller,
sembleu un penell garlaire.
I així us retrec,
ben al caire de trobar-vos deslleial,
amb mi no sou amical.

Anònim

Fragment B

No hauria de voler entonar cap cant perquè cantant
més em turmenta amor. Planys, baticor,
fan en mi llur estatge; que aquell que m'encengué cruel sempre es capté.

Castelhoza,

«No hauria de voler entonar cap cant»

Ramon Llull

- a) Per què se'l considera el creador de la prosa literària catalana?
- b) Quines innovacions lingüístiques aportà al català?
- c) En quines llengües escriví? Per què? Es conserven obres en totes aquestes llengües?
- d) Quina finalitat tenen les seves obres? Quin nom rep aquest tipus de literatura?
- e) Quines obres narratives va escriure? Quina característica comuna comparteixen?
- f) Quin recurs literari emprava Llull a la gran majoria d'obres?

- g) Llegeix aquest fragment atentament i respon les preguntes de més avall.

Un dia s'esdevingué que el rei va haver de valorar un important fet que havia esdevingut al seu regne, i s'aconsellà amb el Gall i amb Na Renard. El Gall li digué que ell sol, sense els altres consellers, no bastava per aconsellar el rei en tan grans afers; i recomanà al rei que augmentés el consell, perquè no era honrós per a un rei que minvés el consell, el qual s'havia reduït d'ençà que no hi eren la Serpent, el Lleopard, la Pantera i el Llop. El rei tingué per bo de fer consellers, i els hauria fet, però Na Renard digué aquestes paraules:

—En una terra s'esdevingué que hi havia un home que entenia tot allò que deien les bèsties i els ocells. Déu li havia donat aquella ciència amb la condició que no digués res a ningú del que sentís o compregués del que deien les bèsties o els ocells, i el dia que ho fes, moriria.

Aquell home tenia un hort, on un bou treia aigua d'una sínia i un ase portava els fems amb què el seu hortolà adobava aquell hort. S'esdevingué un vespre que el bou es va esgotar de cansament, de manera que l'ase li aconsellà que aquell vespre no mengés la civada, per tal que l'endemà ningú no el posés a estirar la sínia i pogués reposar. El bou seguí el consell de l'ase i, aquell vespre, no va menjar la civada. L'hortolà cregué que el bou estava malalt i va posar l'ase al seu lloc a moure la sínia. Tota la jornada l'ase va haver de fer rodolar la sínia amb gran esforç. Quan arribà la nit, l'ase anà a l'estable, on trobà el bou que jeia i reposava. L'ase plorà davant el bou, i digué aquestes paraules: «El senyor», digué l'ase, «vol vendre't a un carnisser, perquè es pensa que estàs malalt; per això, abans no et mati, serà bo que tornis al teu ofici i no li facis creure que estàs malalt». Aquestes paraules digué l'ase al bou, per tal que l'home no el fes tornar a estirar la sínia, que li era major treball que els fems que traginava. El bou tingué por de morir, i aquella nit menjà la civada, i va fer veure que s'havia guarit. Aquell home, que era senyor de l'ase i del bou, va comprendre tot el que havien parlat el bou i l'ase, i rigué davant la seva esposa del que l'ase i el bou s'havien dit. La muller d'aquell home volgué saber de què reia el seu marit, i ell no li ho volgué dir, car temia la mort, la qual el prendria si confessava que entenia el parlar de les bèsties i els ocells. La muller pregà llargament al seu marit que li digués de què havia rigut, i ell no li ho volgué dir. Sa muller li digué que no menjaria ni beuria i que es deixaria morir, si son marit no li ho deia. Tot aquell dia i tota la nit dejunà la mala muller, que no volgué menjar ni beure. El marit, que l'estimava molt, digué que li ho diria, i féu el seu testament; i després del testament, es disposà a contar a sa muller de què havia rigut.

Na Renard contà al Lleó que mentre l'home feia el seu testament, el gall cantà, i el gos reprengué el gall perquè cantava, atès que el seu senyor havia de morir. Molt es meravellà el gall del fet que el gos el renyés perquè cantava, i el gos li va haver d'explicar com el seu senyor havia de morir, i volia morir, perquè sa muller visqués. Respongué el gall tot dient que no estava malament que morís ja que era un home tan dèbil que no sabia ser senyor de la seva esposa. Llavors el gall cridà deu gallines que tenia, i les féu ajuntar totes en un lloc, i feia d'elles el que volia. Això féu el gall per donar a entendre

que el gos es consolés de la mort del seu senyor. Ambdós es consolaren de la mort del seu senyor, i el gall cantà i el gos s'alegrà.

«Companyó», digué el gos al gall, «si tu tinguessis muller tan folla com té el meu senyor, què li faries, si per atzar en aquest cas et portés a la mort, com ha portat al meu senyor?» Llavors el gall digué que, si ell fos en el lloc del seu senyor, tallaria cinc vergues d'un magraner que tenia a l'hort i que apallissaria la dona fins que les hagués trencades totes, i la faria menjar i beure, sota amenaça de deixar-la morir de fam i de set. L'home, que va escoltar i entendre les paraules que el gos i el gall havien parlat, es llevà del llit, i féu tot el que el gall havia aconsellat; i la seva muller, quan fou ben apallissada, menjà i begué, i féu tot el que el seu marit va desitjar.

- II. Situa aquest fragment a l'obra a la qual pertany
- III. Explica quina intenció tenen les paraules de na Renard.
- IV. Quin nom rep aquest recurs? En què consisteix?
- V. A partir d'aquest fragment digues com és la llengua de Llull i explica les innovacions lingüístiques que dugué a terme. Posa exemples del text.
- VI. Explica per què és considerat el pare de la llengua literària catalana.

LES QUATRE GRANS CRÒNIQUES

- a) Defineix el concepte de crònica.
- b) Digues quines característiques comunes presenten les quatre grans cròniques catalanes.
- c) Quan s'escriuí la primera crònica? I la darrera?

AUSIÀS MARCH

- a) Quan s'inicia el procés de superació de la poesia trobadoresca? Quins en són els primers símptomes?
- b) Explica les característiques principals de l'obra d'Ausiàs March.

NOVEL·LA CAVALLERESCA

- a) Quines dues novel·les cavalleresques presenta la literatura catalana?
- b) En què es diferencien dels llibres de cavalleria?
- c) Quines característiques presenta *Tirant lo Blanc*?
- d) Explica, a partir d'aquest fragment, per què *Tirant lo Blanc* es considera una novel·la cavalleresca.

Quan la princesa va veure que el seu pare en tal estat, va sentir que la seva ànima es volia separar del seu afligit cos i es va desmaiar. El metges intentaven vanament retornar-la.

- Certament, ni veig vida en aquesta senyora -va dir el més diligent-. No li puc trobar el pols.

Tirant, en sentir aquestes paraules, va perdre els sentits i descarregant el pes del seu cos sobre la cama que s'havia trencat, se la va tornar a trencar i es va fer més mal que no havia tingut; la sang li sortia pel nas i per les orelles, i molt més per la cama.

HUMANISME

1. Llegeix aquest fragment en què Bernat Metge elogia les dones, i respon les preguntes següents:

“Qui és que no hagi oït com a Lacònia les mullers d’alguns presos i condemnats a mort, per tal que poguessin salvar llurs marits, entraren de nit a la presó amb l’excusa de prendre llur comiat; després, despullades les vestidures, les feren vestir als dits marits llurs, els quals fingint espècie de dolor, amb els caps coberts, eixiren de la presó i fugiren, i les dites mullers d’ells romangueren a la presó, posant-se en el perill que els dits marits havien de passar?”

Bé penso que et recordi d’aquella mesquina mare, per crim capital del pretor a mort condemnada en la presó, i per compassió de son executor, per tal que allí de fam morís, reservada, com sa filla, la qual algunes vegades l’entrava a visitar, encara que fos ben amonestada i sol·licitada amb gran pena pel dit executor que li entrés gens de vianda ni res amb què pogués sa vida allargar, no seguint el dit manament, veient que en altra manera no la podia ajudar, la sostingué amb la llet de les mamelles per llarg temps, fins que fou sabut pels guardes de la presó, i fent públic això al dit pretor, obtingueren a aquelles, per aquesta novetat, remissió graciosa.

No es pot dir que, a Àsia, dones no hagin edificat ciutats notables, i que gran part d’Àsia i d’Europa no sigui estada subjugada per elles. L’imperi de Cartago, per virtut d’aquella Dido fou fundat. Àsia i Europa encara guarden els noms de les dones que, en aquelles, per actes magnífics floriren. I no puc pensar que, sense gran misteri, tinguin noms femenins la major part de les províncies i de les més insignes ciutats del món, entre les quals la nostra notable ciutat de Barcelona és col·locada.”

Llengua i literatura catalana, 1r de Batxillerat, Ed. Barcanova

- Explica breument els exemples de comportaments exemplars de dones adduïts per Bernat Metge.
- Quin recurs s’utilitza per mostrar que el primer cas és reconegut per tothom: hipèrbole, interrogació retòrica, al·legoria?
- Quina virtut practica la filla de la dona empresonada: prudència, templança o caritat? Per què?
- Quina és la qualitat de les dones dels últims exemples: esperit maternal, fidelitat conjugal, lideratge polític? Digueu un exemple citat al text.

PART B. COMENTARI DE TEXT

1. Llegiu atentament el text i responeu les qüestions plantejades.

[Enllaç a l'article](#)

Emojilandia

Formo part d'aquella escassa minoria que no fa servir emojis per comunicar-se, encara que en absolut els menyspreo. El seu abast és gegantí; arriba a empetidir l'hegemonia de l'anglès. Per alguns, venen a representar el llenguatge del cos en l'era digital: ninotets hiperexpressius capaços de conferir matisos emocionals a l'escriptura precipitada, desproveïda de la inflexió necessària per interpretar una cosa tan bàsica com simpatia o antipatia. Però, per molt que m'enviïn els llavis fent un petó un cor “❤️”, jo només em sento besada virtualment si llegeixo “un petó”. Què podria dir del vigorós bíceps inflat “💪” que, lluny de reconeixement, sona a facècia perquè els esforços a què sol referir-se no tenen res a veure amb la suor? O d'aquella palmellada amb vibracions blaves “👏” que ni de bon tros no suplirà el plaer de llegir “bravo!”, paraula ampla i universal com poques.

Les atropellades relacions socials no només se sustenten, sinó que s'estructuren avui a través d'una pantalla de telèfon. Entre els qui m'envien emojis, destaquen una professora d'universitat, un metge, una senyora de 76 anys, un poeta, una antropòloga, un agricultor i gairebé tots els menors de 40 amb qui em relaciono. Cal reconèixer que algunes emoticones contenen un camp semàntic ben atractiu, com el Travolta “🕺” o la flamenca “👩”, que porta l'alegria de les rodonetes i les castanyoles mar enllà, però, en general, són una manera trivial i alhora asèptica de comunicar emocions. És curiós recordar-ne l'origen: segons explicava Fred Benenson a la revista Slate, van ser afegides al sistema operatiu IOS 5 amb la intenció que els seus usuaris poguessin tenir converses més llargues. Però, en un efecte bumerang, es va aconseguir tot el contrari: excusar la mandra mental que molts senten al buscar la paraula exacta.

Pels més papistes, la seva expansió és alarmant, un afront al llenguatge normalitzat justament quan l'analfabetisme semblava gairebé erradicat. Ara, s'acaba l'any i la RAE informa que la paraula més buscada al seu diccionari ha estat haber. L'explicació no és existencial, sinó tristament ortogràfica. Malgrat que un grapat de ridículs resistents ens oposem als moderns pictogrames, alguns investigadors, com el lingüista Vyvyan Evans, ens recorden que el 70% de les nostres interaccions diàries tenen a veure amb el llenguatge no verbal.

Ens expressem a través de gestos i senyals que, lluny de ser sostinguts per la paraula, la completen. I pot ser que en temps de postveritat estigui més devaluada que mai, però aquí va una dada imbatible: les cares felices representen gairebé la meitat de l'ús d'emojis, mentre que els gestos tristos i enutjats no arriben al 15%. La contrarietat sí que té qui li escrigui.

Article de Joana Bonet publicat a *La Vanguardia* 20/12/2017

Qüestions:

- 1. Posa un títol que reflecteixi el contingut d'aquest text. Raona'l (màxim 3 línies).**
- 2. Resum del contingut del text (màxim 5 línies).**
- 3. Identifica les idees principals i les idees secundàries. (1,5 punts)**
- 4. Respon les qüestions següents relacionant-les amb els continguts del text i argumentant les respostes:**
  - a) Explica el significat d'aquesta frase: «Ens expressem a través de gestos i senyals que, lluny de ser sostinguts per la paraula, la completen».**
  - b) Quins consideres que són els avantatges i els inconvenients de l'ús dels emojis?**
- 5. Realitza una valoració crítica del text (200-250 paraules).**

2. Llegiu atentament el text i responeu les qüestions plantejades.

[Enllaç a l'article](#)

El nostre fred i el dels refugiats

En Miquel Bernis ens anuncia que ve l'onada de fred més dura des de fa cinc anys, i el departament de Salut constata que la grip va creixent però encara no ha tocat sostre: s'esperen pics de l'epidèmia la setmana que ve, la més glaçada.

El que ens ha deixat glaçats aquesta setmana és veure les imatges dels refugiats a Grècia subsistint a 12 graus sota zero, dormint en tendes de campanya, amb unes mantes gelades. Qui no pugui empatitzar amb aquesta realitat i avergonyir-se dels mínims que no els garantim és que té el cor congelat.

Proposo que aprofitem aquests dies que estarem més tancats a casa, alguns amb la manteta al sofà i el termòmetre, per pensar en un extrem de desigualtat com aquest: el de com plantem cara a una cosa tan natural i previsible com el fred nosaltres i com ho han de fer aquestes persones que han fugit de la guerra i ara veuen que els neva sobre mullat. El nostre serà un fred dur però majoritàriament (aquí tenim encara pobresa energètica) combatut amb bones calefaccions, roba tèrmica i opcions d'anar sabent en directe les previsions per adequar-hi la nostra agenda. Quan el fred sigui màxim ens recomanaran que no sortim de casa: aquest és el moment clau per recordar com el cinisme europeu (Brussel·les no permet desplaçar al continent alguns milers de refugiats) impedeix a tots aquests desplaçats no sortir de casa, perquè no tenen casa, perquè viuen al carrer. Només en 15 dels 40 camps pensaven posar-hi calefacció. I si ens imaginem com seria el panorama sense les ONG i els voluntaris a peu de camps, els que apareixen amb mantes i tapen mínimament els forats de la vergonya, el fracàs assistencial és de jutjat de guàrdia. No ens podem cansar de repetir-ho. I de comparar-nos: no com a consol assumint que alguns ho passen molt pitjor, sinó com a crida urgent a l'actuació d'aquestes nostres institucions que actuen amb una sang tan freda.

Carles Capdevila. Diari *Ara*, 12/01/12

Qüestions:

1. Posa un títol que reflecteixi el contingut d'aquest text. Raona'l (màxim 3 línies). (1,5 punts)
2. Identifica i enumera les parts del text. (1 punt)
3. Explica el sentit de les expressions subratllades al text. (1 punt).
4. Quina és la situació que denuncia l'autor? Raona-ho amb arguments concrets i precisos (màxim 10 línies). (1 punt).

- 5. Segons l'autor, quina hauria de ser l'actuació de les institucions? Hi estàs d'acord? Exposa'n la teva opinió amb arguments concisos i raonats (màxim 20 línies/ 200-250 paraules). (2 punts).**

PART C. ÚS DE LA LLENGUA

1. Substitueix els complements subratllats per la combinació de pronoms febles correcta. Es recomana identificar primer el complements abans de substituir.

1. Van enviar les instàncies a l'ajuntament.
2. Va llençar el matalàs vell al contenidor.
3. Us heu fixat en aquell edifici?
4. Va, envia la carta al diari.
5. Vam recollir els bitllets per als passatgers.
6. Vaig plantar un arbre al jardí.
7. Qui ha explicat això a la Martona?
8. Avui he acompanyat la mare a l'hospital.
9. Sempre guardem els cromos per a en Carles.
10. Compra més refrescos per als menuts.
11. Hem ensenyat la instal·lació a l'inspector.
12. Diré al pare que ahir vas arribar a les quatre de la matinada.

2. Ompliu els espais buits amb els pronoms febles que calgui:

- a. A en Jaume, si vols fer _____ un regal que _____ agradi, compra _____ un llibre.
- b. En Pere ja _____ té, aquest llibre.
- c. Aquestes notícies, explica _____ al director.
- d. A les treballadores, no _____ han concedit res del que havien demanat.
- e. Les pessetes que falten, ja te _____ donaré el mes vinent.
- f. Els disquets que havíeu perdut, va trobar _____ el noi dels encàrrecs.
- g. On _____ heu comprades, aquestes bicicletes?
- h. L'Eulàlia i la Joana són veïnes meves, però no _____ veig mai.
- i. Aquestes sabates, endreceu _____ al seu lloc.
- j. A ella, _____ han dit que sí.
- k. El gos que s'havia extraviat, ja _____ han trobat.
- l. A elles, van donar _____ la notícia massa tard.
- m. No sé per què no _____ diuen la veritat, a en Carles.
- n. Aquest poema, estudia _____ bé, que _____ recitaràs a la festa.
- o. Que _____ has demanat el cotxe, al pare?
- p. Per què no volen convidar _____, la Carme?
- q. Com que les plantes eren pansides, la Roser va regar _____.
- r. Aquest Picasso, _____ penjarem al menjador.
- s. Aquest gos, treu _____ a passejar, que està neguitós.
- t. La factura, ja te _____ enviaré per correu.
- u. Els apunts que em vas deixar, vaig perdre _____ a l'autobús.

3. Completeu les frases següents amb les combinacions binàries adients de pronoms febles segons la normativa.

- a. Volia preguntar al teu pare com s'ho fa per guanyar tants premis, però al final no ..... he preguntat.
- b. Els consellers van presentar la dimissió, però el president no ..... va acceptar.
- c. Digueu a l'Anna que no es preocupi per les plantes si ha de ser fora uns quants dies: ja ..... regaré jo mateix.
- d. Ara que heu començat a treballar en aquesta escola, volem que ..... integreu com més aviat millor.
- e. L'anunci de la visita va causar malestar entre els professors, que van criticar el director per no haver..... informat.
- f. Si voleu anar a dormir al paller, emporteu..... una llanterna, que no hi ha llum.
- g. En Lluís ha anat a comprar les medecines, però el farmacèutic no ..... vol vendre sense la recepta del metge.
- h. Val més que el davanter moderi aquest llenguatge tan agressiu, perquè l'àrbitre no ..... tolerarà.

4. Escriu en plurals els grups nominals (determinants, noms i adjectius) de les oracions següents, i el verb quan calgui.

- a. Aquest noi ros és un setciències.
- b. Ets un cas com un cabàs.
- c. El teu fill té el nas massa gros.
- d. La peça de roba s'ha de renta amb aquest sabó.
- e. El prefix se situa davant del lexema.
- f. Cal fer l'índex del treball.
- g. Escriu el nom del rei a l'atles.
- h. Aquest sofà és d'un altre temps.
- i. Els divendres participo en un torneig.
- j. Escrivim amb el llapis.

5. Escriu en singular els grups nominals que estiguin en plural i en plural els que estiguin en singular:

- a. Unes altres anàlisis clíniques
- b. Alguns dilluns feiner
- c. Certes crisis cardíques

- d. El mateix tipus de croquis
- e. Totes les càmeres compactes

6. Torna a escriure les frases següents canviant el gènere dels noms.

- a) L'hereu s'ha convertit en l'amo de la masia.
  - b) La tia ha regalat un cavall al meu padrastre.
  - c) La sogra no es porta gaire amb la nora.
  - d) L'emperador i el duc varen donar positiu per coronavirus segons el diagnòstic del metge.
-

PART D. VARIACIÓ LINGÜÍSTICA I SOCIOLINGÜÍSTICA

1. Identifica a quin dialecte geogràfic pertany cadascun d'aquests fragments i caracteritza'l a partir dels elements lingüístics singulars que conté (A vegades es violenta l'ortografia per facilitar la identificació dels trets fonètics propis del dialecte).

A

No pateixis tant, home! De segur que tots els teus maldecaps aviat trobaran una solució ben vàlida. El retorn dels qui mai no haurien d'haver marxat deixa les coses al seu lloc, i molt m'equivoco si abans d'acabar l'any no els tens tots aquí una altra vegada. No vulguis fer coses que després t'hagin de pesar. Tingues paciència.

B

Anquet diccionari volem dixer palesos los esforços i suós que ens ha costat durant anys la realisació d'aquet diccionari. Tres lleidatans de pro, lo Almak, lo Robert23 i io mateix (lo turmix) creiem convenient que la gent conego aquet diccionari i que es culturitzo amb lo dialectisme lleidatà, prou profitós am paraules. Qualsevol sutgerència lleidatana sirà acceptada. Sisquere us ho passeu bé!!

C

La mare de Ramona i Pere esperaven tindre bona cosa de fills. Tots els dies, després d'escurar, la mare de Ramona escrivia: «Em vols, Pere? [...] Pense tota hora en tu. Hui m'han fet la permanent. No saps, Pere, com ho he passat de malament. [...] L'amoníac socarrant-me el cabell. Em voldries amb el cap cremat?» I la mare de Ramona afegia: [...] «Jo a tu et voldré sempre [...] amb el cap pelat, amb un atac de meningitis, encara que et xafe un carro. [...] I la mare de Ramona escrivia: «No saps quant pense en tu quan brode floretes.»

D

La votura es va allunyar enmig d'un núvol de pols. Em vaig dir, tot en plorant, que mai més la veurii. Necessaré molt de temps per me poder acostumar a la nova situació, més les coses tornaran pas a sere com abans. Estimi aqueixa noia, i creui que podré pas l'oblidar.

2. Digues si és cert **-C-** o fals **-F-**.

- El català es divideix en dos grans blocs: peninsular i insular.
- L'alguerès és un dialecte consecutiu.
- La llengua només varia segons l'origen geogràfic del parlant.
- L'estàndard ha de ser supradialectal.
- L'estàndard català es caracteritza per ser monolític i uniforme.
- Parlar bé una llengua és fer servir sempre l'estàndard.

3. Un dels problemes del català col·loquial, i encara més de l'argot juvenil, és la importació massiva de mots castellans que acaben arraconant el mot genuí català. Indiqueu per a cada barbarisme una solució lèxica adequada i genuïna:

- Pots parlar o estàs molt **liat**?
- Passo de tu, **tio**.
- Ja t'han tornat a vacil·lar, ets un **pringat**!
- Estàs molt **apalancat**. No t'agrada estudiar?
- Saps què et dic? Que **et callis la boca**!

4. Reescriu en registre estàndard aquest text literari culte de M.Àngels Anglada.

No haig de fer cap esforç per recordar l'estiu desolat del 1948, quan aquell silenci ja tan llarg m'embolcallava com un llençol de freda tristesa. [...] I encara bo que l'estiu té un avantatge: les nits són curtes, l'alba grisa i rosa omplia la casa de sorolls de feina i a mi em deixava saltar, alleujada dels malsons, del llit solitari.

5. Llegeix aquest text i respon les preguntes.

- D'acord amb el text, quina era la “finalitat pública i general” de Fabra?
- Per què diu Pla que ho va aconseguir?
- A quina catàstrofe o inenarrable naufragi sense precedents creus que es refereix Josep Pla?

Fabra ha estat el català més important del nostre temps perquè és l'únic ciutadà d'aquest país, en aquesta època, que, havent-se proposat d'obtenir una determinada finalitat pública i general, ho aconseguí d'una manera explícita i indiscutible. En aquest sentit, no hi ha ningú més que s'hi pugui comparar: El destí de Fabra ha estat únic, gloriós, exclusiu. Feia molts anys, feia moltes dotzenes d'anys, que no s'havia produït en el nostre país un cas semblant. En el nostre temps concretament totes les empreses de caràcter col·lectiu i els homes que s'hi posaren davant tingueren un destí mancat, foren emportats avall per una catàstrofe sense precedents. De l'inenarrable, fabulós naufragi, només queda dempeus una obra i una figura: la figura i l'obra de Pompeu Fabra.

Josep Pla, *Homenats: Pompeu Fabra* (1948).

6. Llegeix amb atenció el següent text i contesta les preguntes que vénen a continuació:

“L'herència que els avantpassats, sobretot els més pròxims de la Renaixença, havien deixat a la comunitat dels Països Catalans no fou estèril. La lluita en defensa de la nació catalana no s'apagà en cap moment; i en les tenebres de la clandestinitat mantenia viva i latent la voluntat d'ésser. Amb la desaparició del règim de Franco, explota immediatament la reivindicació de la restitució de tot el que havia estat usurpat. I del dret a l'ús de la pròpia llengua, com a prèvia.

A tots els Països Catalans es torna altre cop al treball per la normalització lingüística. En uns llocs amb més dificultats que en d'altres, per raons diverses. Així, per exemple, al País Valencià, factors estrictament polítics han motivat la necessitat de defensar la unitat de la llengua catalana contra la força, que no els arguments, dels qui malden per la distorsió històrica. A les localitats més industrialitzades la immigració no catalanoparlant obliga a una planificació no gens fàcil de la política de normalització, molt més complexa que la que demanen les zones rurals. Amb tot, llevat d'excepcions que no són menyspreables, hi ha una tendència general a l'assimilació: predomina la consciència que la integració lingüística és un procés necessari si hom no vol automarginar-se. La immigració no és, doncs, un obstacle insalvable per a la recuperació de la llengua.

A les Illes Balears el procés de normalització no compta encara amb els mitjans oficials suficients perquè hi sigui efectiva. Hem de valorar, a més, la pressió homogeneitzant que exerceixen els mitjans de comunicació, sobretot la televisió, arreu del domini lingüístic català.

L'Estatut d'Autonomia de 1979 afirma que el català és la llengua pròpia de Catalunya, i que, juntament amb el castellà, és la llengua oficial.

Article 3

- La llengua pròpia de Catalunya és el català.
- L'idioma català és l'oficial a Catalunya, així com també ho és el castellà a tot l'Estat espanyol.
- La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.

La situació actual presenta dificultats perquè sembla que no és fàcil de superar realment una actitud discriminatòria contra el català. Avui encara no ocupa, ni de bon tros, l'espai que li pertoca, sense concessions, a l'escola, al carrer, als mitjans de comunicació de massa, a la vida pública i oficial.”

Joan Martí *Gramàtica catalana*

- **Què és la normalització lingüística?**
- **Quina és la situació de la normalització del català segons l'autor del text?**
- **Quines són les causes que, segons l'autor, han portat a aquesta situació**
- **Tenint en compte l'article de l'Estatut d'autonomia citats al text, l'article 3 de la constitució Espanyola i l'article 4 d l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, la situació legal del català i del castellà a Catalunya i a les Illes és d'igualtat? Justifica la resposta.**

Constitució Espanyola

Article 3

- El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat espanyol. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la ,
- Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les seves Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
- La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

Estatut d'Autonomia de les Illes Balears

Article 4

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.
2. Tots tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la, i ningú no podrà ser discriminat per causa de l'idioma.
3. Les institucions de les Illes Balears garantirán l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crearan les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.